QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR. JOSEPH MIFSUD
B.A. (LEG. & INT. REL.), B.A. (HONS.), M.A. (EUROPEAN), LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Josric Mifsud)

vs

Joseph Cordina

Kumpilazzjoni numru 496 / 2012

Illum 15 ta' Dicembru, 2016

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat **Joseph Cordina** detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 451566 (M) billi huwa akkuzat talli fil-11 ta' Novembru 2011 ghall-habta tas-18:15hrs gewwa Triq il-Labour, Naxxar saq vettura bin-numru tar-registrazzjoni HAP 968 u b'nuqqas ta hsieb u bi traskuragnijew b'nuqqas ta hila fl-arti jew professjoni jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku, nvolontarjament ikkaguna offizi ta' natura gravi fuq il-persuna ta' Mikela Bugeja skont kif iccertifika Dr. Carlo Refalo M.D. Reg. 3235 minn Mater Dei Hospital.

Il-Prosekuzzjoni talbet lill-Qorti sabiex jigi skwalifikat mil-licenzji kollha tieghu tas-sewqan ghall-perjodu ta' zmien li l-Qorti jidrilha xieraq.

Illi din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif preseduta b'digriet datat 30 ta' Gunju 2015 moghti mis-Sinjurija Tieghu l-Prim'Imhallef.

Rat l-atti kollha ta' dan il-procediment u d-dokumenti esebiti.

Semghet is-sottomissjonijiet finali.

KONSIDERAZZJONIJIET LEGALI

INCIDENTI TAT-TRAFFIKU

Illi l-kwistjoni li trid tigi ventilata minn din l-Onorabbli Qorti hu sa fejn jista' jinghad illi kien hemm xi negligenza ta' xi hadd mill-partijiet jew mit-tnejn illi seta' kien fattur kontributorju ghal dan l-incident.

L-awtur Taljan Mario Codagnone fil-ktieb tieghu "**Casi Pratici in Materia di Circolazione Stradali**" f'pagna 51 jghid, "*Riteniamo che allo stato attuale delle cose si imponga in anzi tutto un affermazione di principio; la stada e' di tutti. Essa e' un bene al cui utensa I cittadini tutti sono ammessi con parita' di diritti e di doveri ed oseremo anzi dire con maggior doveri da parte di coloro che la dominano alla guida di mezzi che per le loro intrinsiche caratteristiche di velocita' e di potenza possono costituire anche solo per questo un imanente pericolo per la circolazzione.*"

Ghalhekk, il-punt tat-tluq tal-konsiderazzjonijiet tal-esponent huwa li t-triq ghandu dritt ikun fiha kulhadd u kulhadd ghandu obbligi u doveri x'josserva mehud in konsiderazzjoni c-cirkostanzi li jinsab fihom.

Issa kif gie ritenut mill-Qorti fl-Appell Kriminali "**Il-Pulizija vs. James Abela**" [11.7.2002] fejn kienet citata sentenza ohra tal-istess Qorti diversament preseduta fl-appell kriminali "**Il-Pulizija vs. Claudia Camilleri**" [15.11.1996.] "il-fatti – inkluzi il-provi indizjarji – *"circumstantial evidence"* jistghu ikunu tali li l-gudikant ihossu moralment konvint li jista' jigbed certi konkluzzjonijiet minn dawk il-fatti …dak li fid-dottrina Ingliza jissejhu "*presumptions of fact*" . These are all inferences which may be drawn by the tribunal of fact."

L-esponent proprju ghamel dawn il-"*presumptions of fact*" li johorgu mid-dinamika tal-incident.

Illi hu dover ta' "driver to see what is in plain view". (App. Krim. **Pol. vs. Joseph Vella** - 10.8.1963) u li min ma jarax dak li ragonevolment ghandu jara, ifisser li ma kienx qed izomm "a proper lookout" (Appell Kriminali : "Il-**Pulizija vs. J.M. Laferla**,17.6.1961).

lli f'sede kriminali kull sewwieq iwiegeb ghall-agir tieghu indipendentement minn dak li jaghmel haddiehor, ammenoche' dak li jigri ma jkunx dovut unikament u eskluzivament ghall-htijiet da parti ta' haddiehor. (App. Kriminali: "Il-**Pulizija vs. Gaetano Schembri**" (16.3.1961) ; "Il-**Pulizija vs. John Polidano**" (3.11.1963) ; "Il-**Pulizija vs. Rev. C. Mifsud**" (XXXVII . p.IV. p.1131) u ohrajn.)

Dwar Il-Pedestrian u d-driver

It-triq ghandu dritt ikun fiha kulhadd u kulhadd ghandu obbligi u doveri x'josserva mehud in konsiderazzjoni c-cirkostanzi li jinsab fihom, sew sewwieq kif ukoll il-*pedestrian*, b'dawk tas-sewwieq forsi aktar oneruzi mehud in konsiderazzjoni l-mezzi illi huwa juza.

F'sentenza moghtija fil-21 ta' Gunju, 1995 fil-kawza **George Micallef pro et noe vs Gordon Camenzuli** il-Prim'Awla tal-Qorti Civili qalet li pedestrian ghandu jaqsam biss meta jkollu vizwali cara taz-zewg nahat tat-triq. Qalet ukoll illi qabel jaqsam il-*pedestrian* ghandu jieqaf fuq il-bankina, jhares lejn il-lemin u mbaghad lejn ix-xellug, u jerga lejn il-lemin u jaqsam biss meta t-triq ma jkunx hemm karozzi (ara wkoll **Mary Bonello et vs Sylvia Fsadni** Appell deciz fil-11 ta' Marzu, 1998).

Dan premess, minn ezami ta' bosta sentenzi, in partikolari dawk moghtija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali, per Imhallef William Harding, ikkwotati mill-Imhallef Philip Sciberras fis-sentenza **– Vincenzo Borg vs Karl Jude Bonett**, hija evidentement distingwibbli x'ghandha tkun l-imgieba tas-sewwieq u tal-*pedestrian*, *qua* utenti tat-triq:-

1. "*Driver* ghandu juza d-diligenza kollha biex jevita *pedestrian* li jaqsam it-triq anke jekk il-*pedestrian* jaqsam negligentement u ghalhekk ghandu jigi ritenut responsabbli jekk ikun naqas minn xi dmir tieghu b' mod li jkun pogga ruhu f' posizzjoni li ma setax jevita linvestiment ta' *pedestrian*. Il-kaz li fih id-*driver* jista' jkun ezentat mir-responsabilita` hu dak biss fejn il-*pedestrian*, b'xi att inaspettat u subitaneu, jew xort' ohra b'xi ghemil tieghu,

ikun qieghed lid-*driver* f' posizzjoni li, anke bl-uzu tad-diligenza mehtiega, dan ma setax assolutament jevita l-investiment" – **"Il-Pulizija –vs Dockyard PC 347 Carmel Mifsud"**, Appell Kriminali, 26 ta' Gunju 1954**;**

2. "Il-*pedestrian* ghandu certament drittijiet fic-cirkolazzjoni tat-traffiku, imma ghandu wkoll obbligi. Jekk il-*pedestrian* ikun qieghed ruhu f' post fejn mhux suppost ikun, u *driver* li jkun qed isuq karozza b' mod regolari jsib ruhu f' posizzjoni ta' emergenza subitanea minhabba fih, dak id-*driver* ma ghandux jigi ritenut hati ta' sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista' jsofri dak il-*pedestrian* f' dik il-konsegwenza" – **"Il-Pulizija -vs- Alfred Caruana"**, Appell Kriminali, 14 ta' Mejju 1955**;**

3. "Il-*pedestrian* ghalkemm ghandu dritt li jkun fil-karreggjata biex jaqsam certament ghandu wkoll id-dover li juza prudenza biex jaqsam '*with reasonable dispatch*'. Aktar u aktar tehtieg dik l-attenzjoni tal-*pedestrian* meta si tratta ta' *uncontrolled crossing*" – "**Il-Pulizija -vs- Joseph Formosa**", Appell Kriminali, 4 ta' April 1959;

4. "Hu veru li anki l-*pedestrian* ghandu d-doveri tieghu fit-traffiku stradali; imma biex *driver* ta' karozza li jinvesti *pedestrian* u jikkagunalu offizi fuq il-persuna tieghu jista' jiskolpa ruhu, jehtieg li jirrizulta li l-kawza unika u determinanti ta' l-investiment kienet tikkonsisti fil-komportament imprudenti tal-*pedestrian* li gie milqut; u ma tistax tigi nvokata mid-*driver* l-iskriminanti ta' l-emergenza subitanea meta tikkonkorri l-kolpa ta' l-awtista, li tkun impedietu milli jevita l-konsegwenzi ta' l-emergenza. Il-konducenti ta' vetturi ma ghandhomx jipprezumu normalita` perfetta ta' komportament tal-*pedestrian* imma ghandhom dejjem jivvalutaw tajjeb il-

kontingenzi stradali u jirregolaw il-velocita` taghhom b' margini sufficjenti ta' sikurezza" – "**Il-Pulizija -vs- George Muscat**", Appell Kriminali, 6 ta' Mejju 1961;

Fattur determinanti iehor li jemergi minn dawn l-istess gudikati huwa dak li biex *driver* ta' vettura jiskansa ruhu minn addebitu ta' htija jrid juri li hu gie rinfaccjat minn sitwazzjoni inevitabbli li ssorprendietu.

5. Issokta mbaghad jigi osservat illi "b'danakollu hu veru illi, fejn m'hemmx regolat b' xi mod partikolari l-passagg tal-*pedestrians*, *pedestrian* li juza t-triq karrozzabbli anqas ghandu jitqies bhala xi intruz; u filwaqt illi l-*pedestrian* ghandu certament juza l-kura mehtiega biex ma johloqx ghall-utenti ohra tat-triq sitwazzjonijiet ta' perikolu jew emergenza, minn naha l-ohra d-*drivers* ta' karozzi, li huma magni ta' potenza li joqtlu jew ikorru, ghandhom l-obbligu gravi li jiehdu kura li jsuqu b' mod illi ma jkunux ta' perikolu jew dannu ghall-*pedestrians* li ghandhom ukoll id-dritt li juzaw it-toroq"; Mod jew iehor din l-istess riflessjoni tinsab ekkeggjata fis-sentenza fl-ismijiet "**Carmel Attard -vs- John Baldacchino**", Appell Civili, 20 ta' Lulju 1994.

ARTIKOLU 226 TAL-KAP 9

Il-Qorti sejra tezamina bir-reqqa x'inhuma l-ingredjenti tar-reat in ezami, u cioe' ta' dak kontemplat fl-Artikolu 226 tal- Kap 9, u cioe' tar-reat li bih gie akkuzat l-imputat, u cioe' feriti ta' natura gravi.

Qabel dan l-Artikolu nsibu l-Artikolu 225 tal-Kap 9 li jiddisponi s-segwenti:

> *"Kull min b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu, jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti, jikkaguna l-mewt ta' xi hadd ..."*

Dan il-provediment japplika wkoll f'kaz li l-feriti huma ta' natura gravi u ma jkunx hemm mewt u dan skond l-artikolu 226 tal-kap 9 tal-ligijiet ta' Malta, kif ghandna fil-kaz odjern.

Issa ghalhekk, wiehed irid jifli l-elementi li jikkostitwixxu dan ir-reat, li huma bazikament tlieta u cioe':-

> 1. b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti; 2. kkaguna ferita ta' natura gravi; 3. fuq persuna.

Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-21 ta' Marzu 1996 fl-ismijiet il-**Pulizija vs Richard Grech** dik il-Qorti sostniet is- segwenti:-

> *"Huwa mehtieg ghall-kostituzzjoni tar-reat involontarju skont l-artikolu 225 tal-kodici Penali, li tirrikorri kondotta volontarja, negligenti – konsistenti generikament f'nuqqas ta' hsieb, imprudenza fl-arti jew fil-professjoni, jew konsistenti specifikament f'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, li tkun segwita b'ness ta' kawzalita' minn event dannuz involontarju. Ghandu jigi premess li ghal accertament tal-htija minhabba f'kondotta effettivament adegwata ma' dik ta' persuna li s- sapienza umana*

identifikat mal-bonus pater familias, dik il-kondotta cioe' fil-kaz konfet, kienet tigi uzata minn persuna ta' intelligenza, diligenza u sensibilita normali, kriterju dan li filwaqt li jservi ta' gwida objettiva ghal gudikant, jhallieh fl-istess hin, liberu li jivvaluta d- diligenza tal-kaz konkret."

L-awtur Taljan Giorgi fil-ktieb tieghu **Teoria delle Obbligazione – 1127** pagna 46 ighid:- *"La diligenza del buon padre di famiglia costituisce in criterio abbastanza indeterminate per lasciare al giudice liberta di valutazione"*.

Fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija v Leonard Grech** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-hamsa ta' Settembru, 1990, il-Qorti dahlet fid-dettal dwar in-natura tal-kolpa f'dawn il-kawzi. In succint fuq skorta ta' awturi u gurisprudenza, it-trepid tal-kolpa gie definit bhala:

1. la volontarieta dell'atto;
2 la mancata previsione dell'effetto nocivo; u
3 la possibilita di prevedere.

Ghalhekk biex ikun hemm il-'culpa', jibqa' dejjem li l-element taghha huwa volontarjeta' tal-att, in-nuqqas ta' previzjoni tal-effetti dannuzi ta' dak l- att u l-possibilta' ta' previzjoni ta' dawk l-effetti dannuzi. Jekk l-effetti dannuzi ma kienux prevedibbli, hlief b'diligenza straordinarja li l-ligi ma tesigix u li semmai tista' ggib culpa levissima li ma hiex inkriminabbli, ma hemmx htija (vide Il-**Pulizija vs John Vella** deciza nhar il-15 ta' Dicembru 1958 mill-Qorti ta' l-Appelli Kriminali).

Ikkunsidrat.

X'inhu l-obbligu tas-sewwieq fil-posizzjoni tal-imputat? Ir-risposta tohrog mil-Ligi u senjatament mill-Artikoli 225 u l-Artikolu 226. Dan jimporta li l-prosekuzzjoni trid tipprova, f'kazijiet bhal dak odjern, illi l-imputat kien kolpevoli ta' nuqqas ta' hsieb, jew ta' traskuragni jew li naqas li jhares xi regolamenti, f'dan il-kaz, ir-regolamenti tat-traffiku. Il-prosekuzzjoni trid tipprova in-nexus bejn il-feriti gravi li ssubixxat l-vittma u t-traskuragni tal-imputat, liema nexus irid irendi t-traskuragni l-kawza immedjata u prossima tal-effett, wara trid ukoll tipprova li t-traskuragni kienet *culpable negligence* u cioe' li tammonta ghal *criminal misconduct* (vide Il-**Pulizija vs Manuel Schembri** deciza nhar it-28 ta' Novembru 1949 mill-Qorti ta' l-Appelli Kriminali).

Irid jigi determinat allura jekk l-imputat kienx hati ta' xi nuqqas ta' hsieb jew traskuragni jew ta'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti.

Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar is-sitta ta' Mejju, 1997 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Alfred Mifsud**, il-Qorti enuncjat t-tifsiriet li ghandhom jinghataw lil kull tip ta' sewqan li jiddipartixxi minn sewqan proprju:

(a) *"**Sewqan traskurat (negligent driving)** hu kwalsiasi forma ta' sewqan li jiddipartixxi minn, jew li ma jilhaqx il-livell ta' sewqan mistenni minn sewwieq ragonevoli, prudenti, kompetenti u ta' esperjenza. Bhala regola l-ksur tar-regolamenti tat-traffiku kif ukoll in-non-osservanza tad-disposizzjonijiet tal-Highway Code li*

jincidu fuq il-mod jew il- kwalita' ta' sewqan ta' dak li jkun, jammonta wkoll ghal sewqan traskurat.

(b) ***Sewqan bla kont (reckless driving)*** *hu deskritt fis-Subartikolu [2] tal-imsemmi Artikolu 15, bhala 'sewqan bi traskuragni kbira'. Din t-tieni ipotesi, jigifieri ta' sewqan bla kont, tikkontempla s-sitwazzjoni fejn il- grad ta' traskuragni tkun kbira, u tinkludi l-kazijiet 'fejn wiehed deliberatament jiehu riskji fis-sewqan li m'ghandux jiehu, minhabba l- probabilita ta' hsara li tista' tirrizulta lil terzi, kif ukoll kazijiet fejn wiehed ikun indifferenti ghal tali riskji'.*

(c) ***Sewqan perikoluz (dangerous driving)*** *jirrikjedi li fil-kaz partikolari, is-sewqan kien ta' perikolu ghal terzi jew ghall-proprjeta taghhom. Biex wiehed jiddeciedi jekk kienx hemm dan il-perikolu, wiehed irid jara c-cirkostanzi kollha tal-kaz, inkluzi l-hin u l-lokalita tal-incident u l- presenza o meno ta' traffiku iehor jew ta' nies ghaddejjin bir-rigel. Naturalment, sewqan f'kaz partikolari jista' jaqa' taht tnejn jew aktar minn dawn it-tlett forom ta' sewqan, f'liema kaz, japplikaw id- disposizzjonijiet tal-ligi w id-dottrina in materja ta' konkors ta' reati. Ai finijiet ta' piena, il-legislatur pogga s-sewqan bla kont w is-sewqan perikoluz fl-istess keffa. Ir-reat ta' sewqan traskurat hu kompriz w involut f'dak ta' sewqan bla kont u f'dawk ta' sewqan perikoluz."*

Illi din il-Qorti hija tal-fehma li f'materja ta' incidenti stradali l-provi ndizzjarji, hafna drabi jista' jkunu siewja ferm, u xi drabi jistghu anki

jkunu siewja ferm aktar minn dawk okulari li, kultant jistghu jkunu biss soggettivi.

U mbaghad fejn ma jkunx hemm xhieda okulari li jistghu jiddeskrivu jew jispjegaw dak li gara, dawn il-provi indizzjarji, jistghu facilment u minghajr bzonn ta' hafna tigbid, jaghtu stampa cara tad-dinamika tal-incident. S'intendi, bhal kull prova indiretta ohra, jridu jkunu tali li jwasslu ghal konkluzzjoni univoka u li biha l-gudikant ikun moralment konvint lill hinn minn kull dubju dettat mir-raguni mill-htija jew responsabbilta' kriminali tal-imputat jew akkuzat.

RESPONSABILTA' GHALL-INCIDENT

Li jirrizulta mill-atti, xiehda u okkorrenza tal-pulizija li l-imputat kien kien ghaddej minn Vjal il-Labour in-Naxxar f'jum xitwi filghaxija meta qasmet il-*parte civile* Mikela Bugeja u hu laqatha u kkagunalha griehi.

Il-kompitu ta` din il-Qorti hu li taghmel analizi approfondita tal-provi mressqa mill-partijiet. U wara li taghmel tali ezami, trid taghmel id-domanda jekk il-prosekuzzjoni ippruvatx il-kaz taghha skond il-ligi.

Din il-Qorti hekk ghamlet u wara tali analizi tinsab f'qaghda illi tiddikjara illi f'dan il-kaz, mehud kollox flimkien, anke **jekk tirrizulta xi negligenza kontributorja, din in-negligenza kontributorja ghandha tittiehed in kunsiderazzjoni biss fil-kalibrar tal-piena li ghandha tigi erogata.**

Illi f'dan is-sens jikkommenta anke l-Antolisei:

Nell'ipotesi che con la colpa del soggetto attivo del reato concorra la colpa della persona offesa, da alcuni si parla di compensazione delle colpe, nel senso che la colpa dell'uno verrebbe annullata dalla colpa dell'altro. Cosi non si dovrebbe punire l'automobilista, se l'investimento sia dovuta anche alla colpa della vittima. Cio non puo' ammettersi, perche il principio della compensazione delle colpe, se vale nell'ambito del diritto privato, ... non ha diritto di cittadinanza nel campo penale. Qui la punizione e' reclamata da un interesse pubblico, quindi, dell'eventuale colpa della vittima il guidice terra' conto solo entro i limiti dei suo poteri discrezionali per l'applicazione concreta della pena[1]

Il-Qorti waqt li qieghda tiddeciedi trid izzomm f'mohhha l-mistoqsija jekk l-agir tal-imputat kienx il-fattur li wassal għal dan l-incident stradali. Huwa jrid iwiegeb ghal dan l-agir tieghu indipendentement minn dak li seta' għamel ħaddieħor. Sabiex il-fattur kontributorju tat-terz jinnewtralizza r-responsabbilta' tal-imputat, dan il-fattur irid ikun dak li **unikament u esklussivament** iwassal għall-incident stradali. Fil-kamp penali, in-negliġenza kontributorja ma teħlisx lis-sewwieq jekk ma tkunx il-kawza unika tas-sinistru akkadut.

Il-Qorti thoss li l-prosekuzzjoni rnexxilha tilhaq il-grad tal-prova rikjest fil-kamp penali sabiex tigi dikjarata l-htija fil-konfront tal-imputat imma b'nuqqas ta' hsieb **biss** b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku nvolontarjament ikkaguna feriti fuq il-persuna ta' Mikela Bugeja.

---

[1] Ref **Manuale di Diritto Penale Parte Generale** 1989 Giuffre pagna 332

Decide

Il-Qorti semghet lill-parte civile tghid li hi tahfer lill-imputat ghal dak li gara u li ma kinetx interessata f'passi kriminali jew civili fil-konfront tieghu.

Ghaldqstant din il-Qorti wara li rat l-artikoli tal-ligi u cioe' l-Artikoli 226 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta u Artikolu 15(1)(a) tal-Kap 65 tal-Ligijiet ta' Malta tiddeciedi li ssib lill-imputat hati u tikkundannah mitejn u erbgha u tletin ewro (€234) u tiskwalifikah milli jkollu licenzja tas-sewqan ghal zmien tmient'ijiem millum f'nofsillejl u minuta.

Dr Joseph Mifsud
Magistrat